

La Veu de Catalunya

DIARI NACIONALISTA CATALA D'AVISOS I NOTICIES
Dilluns, 5 novembre de 1923

Aquest número de LA VEU DE CATALUNYA ha sigut passat per la censura militar.

El concepte de la unitat

El *Imparcial*, el vell diari madrileny, tan representatiu de la premsa i de la política centralista, torna a parlar de la unitat nacional en el mateix to que parlava els anys immediatament anteriors a 1898 de la integritat de la patria.

Es lamentable que, mentre *El Imparcial* no troba cap obstacle per a expressar el pensament del món polític enderrocat el dia 13 de setembre, nosaltres no puguem gaudir de la mateixa llibertat per a contradiir-lo.

Sotmetent-nos, però, a les exigències de la realitat, suposem que almenys ens serà lícit remarcar que aquest concepte fantàstic i arbitrari de la unitat nacional i de la integritat de la patria que encara té i defensa *El Imparcial*, és, precisament, el que, durant tot un segle, presidí la desvinculació, la desarticulació, la desintegració de les darreres colònies i terres de l'Imperi espanyol.

I és que la unitat d'un país no pot ésser improvisada en un article de fons d'un diari ni imposada per un decret inserit a la *Gaceta*. La unitat és una coincidència d'esperit que no pot ésser creada per la força, sinó per la consciència d'un objectiu comú. Sense aquesta comunitat d'esperit és impossible que existeixi cap unitat eficaç, cap unitat viva i fecunda.

Es per això que els grans estadistes saben que els imperis es soliden amb la comunitat dels interessos i dels afectes, de les idees i de la conveniència. Lloyd George era, l'any 1922, el governant més poderós del món. L'Imperi britànic constituïa avui el poder polític més formidable de la terra. I malgrat això, ni Lloyd George ni Anglaterra han volgut solucionar el problema d'Irlanda amb la força. Convençuts que la força és impotent per a resoldre aquests problemes, Lloyd George i Anglaterra hi renunciaren i avui Irlanda forma part d'aquesta admirable associació lliure de nacions que constitueix l'Imperi britànic. Anglaterra no parla ja del perill separatista d'Irlanda, ni se'n preocupa. El separatisme és, avui, un problema interior d'Irlanda.

Amb aquest concepte actiu de la unitat que té Anglaterra, s'articulen i es fan grans els imperis. Amb aquest concepte estèrtil que en té *El Imparcial*, s'esmicolen i es desfan.

Els dos conceptes essencials de la unitat, no són pas hipòtesis que calgui verificar. Són experiments que ja han sigut realitzats, sempre amb un resultat invariable, i ara, per tant, ja previst.

Un seny elemental aconsella, doncs, als que vulguin servir una unitat hipotètica, cercar aquella coincidència d'esperits, sense la qual aquella unitat és impossible.

AL DIA

Records de l'estiu

Vida nova

La badia de Sant Feliu de Guíxols, resguardada a garbí per la muntanya de Sant Talm, és com una espècie d'espaldar de la costa de Tossa, i a llevant pel Moli de les Forques, que estovja ja en primera categoria, del seguit de cales i platges arenoses, amb tot i haver estat malmenada per la construcció del port de refugi, que a penes és refugi ni port, és una meravella de roques, d'arena, de llum. La naturalesa hi ha vessat a mans plenes les coses belles del maridatge del mar amb la terra. La guarden, avares, serres d'espectacles roquissers, comes xamoses, afraus emboscades, els homes hi han donat un passeig d'acàcies i platans, que voregen la sorra, com no hi ha enlloc més del món. Queda donar per a semblar-s'hi els passeigs d'arbres nordenys de Sant Sebastià, de Guipúzcoa! Llàstima d'uns jardins escanyolats, que semblen fetes expressions — pocat imperdonable — però a robar al vianant meravellat la vista sempre formosa del mar de madraça, que el vent, a voltes, omple de sardinelles de platí bruït. Fora del Cap de Bagur, i de l'afrau de Santa Cristina de Lloret, no hi ha, ençà del Golf de Roses, res que pugui comparar-s'hi. Però Bagur, i Santa Cristina, i Tossa, com enllaç, Cadagós, com tocant-hi, i l'Escaló, són cosa ben diferent de Sant Feliu de Guíxols. Sant Feliu de Guíxols és una ciutat rica i còmoda, alçada en un recó admirable de la Costa. Els frares de Ripoll hi bastiren un Monestir, on anaven en llurs malalties i convalescències, i del mar de Sant Feliu treien el peix amb el qual s'alimentaven, portat al peu del Pirineu, i potes plenes de glaç que a l'hivern feien baixar i guardaven en pots pregoners. En Patxot posava a Sant Feliu la part més formosa de la seva gran novel·la, base de tota una literatura novel·lera del segle XIX a Espanya; les drassanes de Sant Feliu foren les més importants de la Costa catalana i pladines les batalles de Roger, d'en Marquet i d'en Mallot, la conquesta de Mallorca, la batalla de Lepant i l'aventura d'en Barceló, quina fou la importància de la marina feluena. A primers del segle XIX, en començar-se a fer taps de l'escorça de l'alzina surera, aparegueren per primera vegada en el mar de Bellcaire, de França, Sant Feliu va iniciar la indústria, i a l'any següent, no bastant-hi els euros i paï, anava a Andalusia a Extremadura, a Còrsega i a Portugal, enriquint aquells propietaris que ignoraven el tresor que tenien en llurs boscos. Drassanes, Monestir, indústria tapera, tot ha fugit, però la Naturalesa, la bellesa del lloc que enamora grecs i romans, dura i perdura i durarà pels segles, esculpida, brunyida, per aquests artistes eterns que es diuen vent, aigua, sol. En aquesta bellesa hi trobat Sant Feliu la seva salvació: hi ha nascut a nova vida.

Sant Feliu s'ha fet i es fa vent, cada dia més, lloc d'esbarjo estiuenc, i s'ha conegut els dies d'hivern, a ple sol i fins tot els dies de temporal i tramuntanes! — Lloc de turisme. A no trigar gaire, serà Sant Feliu la platja preferida dels catalans; l'home va fent com la natura; a les belles naturals hi afegia les belles de les arts i fa assequibles aquelles.

Tocant a Sant Feliu mateix, al recó de gaudi, sota «Les panys», arrellosat tot l'estiu dels vents retornants, amb mar sempre calmosa, entre castells de roques fantàstiques, com a Sant Pol, la platja propera de llevant, de sorra fina plena d'atzures i poblada de belles torres — on hi ha la del Patriarca del Català, on Joan Cases magnífic establiment de banys amb tot el confort modern, ofereixen al foraster tot el que pot demanar: fresca, espectacles, concerts, balls, esports, higiene, salut; la muntanya de Sant Talm, urbanitzada amb camins de punts de vista insoportats, va poblant-se; es projecten reformes urbanes, hotels, casinos, i es somnia que els governs d'Espanya — o la Mancomunitat, si hi delegués sin els serveis d'Obres públiques, acabarà la carretera de Tossa, ja carretera ideal — com jo l'apel·lava un dia, que acostarà Sant Feliu a Barcelona, i a juntarà la capital de Catalunya amb la frontera francesa, formant una «corona» que res tindrà que envejar a la de la Costa blava, món superior com bellesa a aquesta, sobretot en el tros comprès entre Lloret de Mar i Sant Feliu, passant per Tossa, el més fantàstic camí que pugui somniar un poeta cantor de la Naturalesa.

Sant Feliu és preparat a ésser l'atracció estiuenca de Catalunya, com Terramar a ponent de Barcelona. A Terramar, tot ho han fet i ho han de fer els homes: és el triomf de l'art sobre la Naturalesa; a Sant Feliu, els homes no fan més que fer-la assequible i còmoda: és la unió de la Naturalesa i l'art, com el diamant.

I així diu que Sant Feliu de Guíxols és un poble fort, un poble que honora la patria, no resignant-se a morir, sinó esperant, per una nova vida, a créixer, a triomfar. Tot el món civilitzat creixia. Sant Feliu per la indústria tapera, allà on s'obria la civilització, l'acompanyava un producte català: ara, el món comença a créixer, a triomfar. Sant Feliu com un lloc d'esbarjo, de salut, de bellesa incomparable, d'elegància a l'estiu, de repòs a l'hivern.

Així és la vida: lluitar, triomfar, caure, alçar-se, lluitar altra vegada, a triomfar novament! El que Sant Feliu tingué li ho va perdre, en part, la mala política econòmica d'Espanya: el que té avui — ahir oblidat entre el tràfic industrial — li ho pot prendre ningú, salvat de Déu.

Ha estat posat en llibertat el diputat de la Mancomunitat pel districte de Cervera-Solsona. En Francesc Xuclà, el qual fou detingut no fa gaires dies per disposició de l'autoritat militar, de resultes de la insubordinació practicada en aquell Ajuntament, on havia exercit fa algun temps el càrrec d'alcalde.

Ha resultat que no havia tingut cap intervenció en el que es tractava d'acallar.

Polítiques

ORADORS

Atenent-se a la expressió el Reial decret donat últimament pel Directori, facultant el públic per a formular reclamacions en plena sessió municipal, tenen demanada la paraula per a la sessió d'avui, els senyors Albareda, Turell, Bonet i Brizosa.

EN FRANCESC XUCLÀ, ALLIBERAT

Ha estat posat en llibertat el diputat de la Mancomunitat pel districte de Cervera-Solsona. En Francesc Xuclà, el qual fou detingut no fa gaires dies per disposició de l'autoritat militar, de resultes de la insubordinació practicada en aquell Ajuntament, on havia exercit fa algun temps el càrrec d'alcalde.

Ha resultat que no havia tingut cap intervenció en el que es tractava d'acallar.

Les minories lingüístiques la Societat de les Nacions

DEFINICIO DE LES MINORIES

Un estudi jurídic fet per Helmer Rosting, de la Societat de les Nacions, les defineix així:

«S'entén per minories els agrupaments de persones que pertanyen a una raça, a una religió o parlen una llengua que difereixen de les de la majoria del país. Però aquestes persones poden col·locar-se encara en dues categories ben distintes. Poden ésser:

a) Súbdivs d'una potència estrangera.

b) Súbdivs del país.

La protecció de les minories presenta també un doble caràcter:

Primer: pot ésser acordada per la legislació del país i, per consegüent, ésser garantida per l'Estat.

Segon: pot resultar dels tractats i ésser garantida per les potències estrangeres.

En els tractats moderns aquests quatre punts són presos en consideració. Aquests tractats prevenen certs drets:

a) per a tots els habitants, sense distinció de naixement, de religió, de llengua, de raça o de religió;

b) per a tots els súbdivs del país pertanyents a minories de raça, de religió o de llengua.

Per altra part, el país interessat es compromet a reconèixer les clausules del tractat:

Primer: com a lleis fonamentals de l'Estat.

Segon: com a obligacions d'interès internacional col·locades sota la garantia de la Societat de les Nacions.

LA JURISPRUDENCIA DELS TRACTATS

Segons l'estudi jurídic d'Helmer Rosting, els tractats signats després de la guerra pels nous Estats concedeixen a les minories:

Primer: drets de tots els habitants del país.

A) Protecció de la vida i de la llibertat.

B) Lliure exercici de la religió.

Segon: adquisició de la nacionalitat del país.

A) Pel fet d'estar domiciliat al país o de tenir-hi l'indigenat quan el Tractat entrà en vigor.

B) Pel fet de naixença al territori del país.

Tercer: drets dels súbdivs del país pertanyents a minories de raça, de religió o de llengua:

A) Igualtat davant la llei, és a dir, la igualtat dels drets civils i polítics, i el dret d'admissió a les funcions públiques.

B) Lliure ús de la llengua material en les relacions privades o de comerç, en matèria de religió, de premsa, de publicacions, en les reunions públiques i davant dels tribunals.

C) Dret de sostenir, a càrrec lliure, institucions caritatives, religioses, socials o escolars.

D) Als districtes en els quals la minoria constituïa una proporció considerable de la població, la instrucció en les escoles primàries de l'Estat serà donada en la llengua de la minoria i s'assegurarà a aquesta una part equitativa de les quantitats del pressupost de l'Estat o dels pressupostos municipals destinades a

una finalitat d'educació, de religió o de caritat.

Quart: caràcter jurídic d'aquestes obligacions:

A) Segons els termes de l'article primer dels tractats, aquestes estipulacions han d'ésser reconegudes per l'Estat com a lleis fonamentals amb les quals no pugui estar en contradicció cap altra llei.

B) Segons els termes del darrer article dels tractats, les estipulacions són reconegudes, en la mesura que aquestes afecten persones pertanyents a minories, com constituint obligacions internacionals que seran col·locades sota la garantia de la Societat de les Nacions. Tot membre del Consell de la Societat de les Nacions tindrà el dret d'assenyalar a l'atenció del Consell tota infracció o perill d'infracció d'aquestes estipulacions, i el Consell podrà intervenir i donar les instruccions que li semblaran apropiades i d'eficàcia dins les circumstàncies.

En cas de divergència d'opinió, sobre qüestions de dret o de fet referents als articles dels tractats, entre el govern interessat i un membre qualsevol del Consell de la Societat de les Nacions, la divergència serà considerada com un desacord segons el caràcter internacional segons els termes de l'article 14 del Pacte. Tot desacord d'aquesta mena podrà ésser portat al Tribunal Permanent de Justícia Internacional, i la decisió del Tribunal no tindrà apel·lació.

Cinquè: disposicions especials referents a les condicions particulars o locals.

L'organització «regional»

ELS PROJECTES DE 1894 I 1891

«El Debate» ha reproduït els projectes de reorganització regional d'Espanya que redactaren els senyors Moret l'any 1894 i Sánchez de Toca l'any 1891.

Reproduïm a continuació la part substancial d'aquests projectes, com a curiositat dels propòsits atribuïts al Directori.

Projecte Moret

Proposava donc Segimon Moret la creació de 15 regions, amb un governador civil per a cada una. La divisió regional era la següent:

Primera. Aragó. — Osca, Logronyo, Saragossa. (Extensió, 27.614 quilòmetres quadrats; població, 692.908 habitants.)

Segona. Astúries. — León, Oviedo. (Extensió, 26.272 quilòmetres quadrats; població, 1.156.143 habitants.)

Tercera. Balears. — (Extensió, 5.014 quilòmetres quadrats; població, 338.894 habitants.)

Quarta. Canàries. — (Extensió, 7.273 quilòmetres quadrats; població, 457.663 habitants.)

Cinquena. Catalunya. — Barcelona, Girona, Lleyda, Tarragona. (Extensió, 32.197 quilòmetres quadrats; població, 2.344.720 habitants.)

Sisena. Extremadura. — Badajoz, Cáceres, Ciudad Real. (Extensió, 61.601 quilòmetres quadrats; població, 1.482.020 habitants.)

Setena. Galícia. — Corunya, Lugo, Orense, Pontevedra. (Extensió, 29.154 quilòmetres quadrats; població, 2.124.224 habitants.)

Vuitena. Granada. — Almeria, Granada, Jaén, Málaga. (Extensió, 42.072 quilòmetres quadrats; població, 2.078.429 habitants.)

Novena. Castella la Vella. — Burgos, Palència, Santander, Soria. (Extensió, 39.635 quilòmetres quadrats; població, 2.078.429 habitants.)

Dixena. Madrid. — Guadalupe, Madrid, Toledo. (Extensió, 35.328 quilòmetres quadrats; població, 1.712.014 habitants.)

Onzena. Múrcia. — Albacete, Alicante, Múrcia. (Extensió, 31.978 quilòmetres quadrats; població, 1.442.658 habitants.)

Dotzena. Sevilla. — Cádiz, Còrdova, Sevilla, Huelva. (Extensió, 45.192 quilòmetres quadrats; població, 2.112.019 habitants.)

Tretzena. València. — Castelló, Cuenca, Terol, València. (Extensió, 49.284 quilòmetres quadrats; població, 1.787.052 habitants.)

Catorzena. Valladolid. — Avila, Segòvia, Salamanca, Valladolid, Zamora. (Extensió, 46.034 quilòmetres quadrats; població, 1.245.209 habitants.)

Quinzena. Bascongadas. — Alava, Guipúzcoa, Navarra, Biscaia. (Extensió, 17.601 quilòmetres quadrats; població, 1.196.645 habitants.)

Raonant el projecte, deia el preàmbul d'aquesta forma:

«El primer que ha de fer-se és disminuir el nombre de governadors, perquè no és possible retribuir d'una manera completa a 49 cap de «provincia», ni hi haurà segurament cap partit que estigui cert de trobar en el seu afil nombre d'homes capaçs d'exercir aquella missió... Quinze grans governs corresponents a les regions geogràfiques i econòmiques d'Espanya, semblen, a judici del ministre que subscriu, l'acabament natural de les subdivisions del territori.» («Gaceta» de 8 de novembre de 1894.)

Projecte Sánchez de Toca

El senyor Sánchez de Toca dividia Espanya en les tretze regions següents:

Primera. Aragó. — Osca, Logronyo, Soria, Terol i Saragossa. (Capital, Saragossa.) Extensió, 61.183 quilòmetres quadrats; població, 1.296.068 habitants.

Segona. Astúries. — Astúries i Santander. (Capital, Oviedo.) Extensió, 16.335 quilòmetres quadrats; població, 1.071.395 habitants.

Tercera. Balears. — (Extensió, 5.014 quilòmetres quadrats; població, 338.894 habitants.)

Quarta. Canàries. — (Extensió, 7.273 quilòmetres quadrats; població, 457.663 habitants.)

Cinquena. Castella la Nova. — Avila, Cuenca, Guadalupe, Madrid, Segòvia i Toledo. (Capital, Madrid.) Extensió, 67.562 quilòmetres quadrats; població, 2.370.020 habitants.

Sisena. Castella la Vella. — Burgos, León, Palència, Salamanca, Va-

ladolid i Zamora. (Capital, Valladolid.) Extensió, 68.555 quilòmetres quadrats; població, 1.809.369 habitants.

Setena. Catalunya. — Barcelona, Girona, Lleyda i Tarragona. (Capital, Barcelona.) Extensió, 32.197 quilòmetres quadrats; població, 2.344.720 habitants.

Vuitena. Extremadura. — Badajoz, Cáceres, Ciudad Real. (Capital, Badajoz.) Extensió, 61.601 quilòmetres quadrats; població, 1.482.020 habitants.

Novena. Galícia. — Corunya, Lugo, Orense i Pontevedra. (Capital, Corunya.) Extensió, 29.154 quilòmetres quadrats; població, 2.124.224 habitants.

Dotzena. Granada. — Almeria, Granada, Jaén i Málaga. (Capital, Granada.) Extensió, 42.072 quilòmetres quadrats; població, 2.078.429 habitants.

Onzena. Sevilla. — Cádiz, Còrdova, Huelva i Sevilla. (Capital, Sevilla.) Extensió, 45.192 quilòmetres quadrats; població, 2.112.019 habitants.

Dotzena. València. — Albacete, Alicante, Castelló, Múrcia i València. (Capital, València.) Extensió, 49.284 quilòmetres quadrats; població, 2.078.429 habitants.

Tretzena. Bascongadas. — Alava, Guipúzcoa, Navarra i Biscaia. (Capital, Guipúzcoa.) Extensió, 17.601 quilòmetres quadrats; població, 1.196.645 habitants.

Amb arranament a aquest projecte, el govern i administració de les regions s'encomanava a un governador regional, un consell regional i una comissió executiva d'aquest últim.

A diferència del que preveia el projecte de Moret, en el de Silveira-Toca es creaven els Consells regionals, perquè, segons deia el preàmbul, «aquest element de deliberació i consell és tan necessari per assenyalar institucions veritablement descentralitzadores, que sense ell no seria possible enllocar i harmonitzar els interessos municipals i provincials de la regió, ni tampoc les funcions del mateix governador regional podrien tenir una altra aplicació i efecte que el fer més perjudicial i irresoluble l'absorció de tota iniciativa i vida local pel Poder central.»

LA DIPUTACIÓ DE SARAGOSSA

La Diputació de Saragossa ha remès al Directori un extens escrit, que comença fent història de la pobresa dels mitjans amb els quals ha comptat per a desenvolupar els seus fins, i després estableix una comparació dels tributs a l'Estat i les Diputacions sotmeses al règim comú les de les «provincies» que tenen concert econòmic.

La Diputació de Saragossa condensa el seu pensament en els següents punts:

«És urgent i necessària la transformació de l'organització local, en substituir la seva Hisenda i vida pròpia, amb les mitjans de crear un Estat vigent.»

L'organització departamental, si guai baix regim de forma regional o de mancomunitat, ha d'inspirar-se en bases històriques, geogràfiques i econòmiques, cercant el denominador comú que contingui les aspiracions econòmiques dels elements que han d'integrar-lo.

La regió aragonesa ha de comprendre les entitats de Saragossa, Huesca i Terol, i, en tot cas, sense perjudici d'incorporació, els nuclis de poblacions que puguin assimilar-se per la comunitat d'interessos.

La capitalitat de la regió serà Saragossa, sense això implicar el rebatge de preeminències d'altra gènere amb les capitalitats existents dintre del regim.

L'Hisenda i organització regionals han de basar-se en concerts econòmics, i, senyaladament, en el que es relaciona amb les investigacions i liquidacions.

D'aquesta forma s'obtinirà múltiples beneficis, gravant-se menys la riquesa i sanejant-se l'ambient moral avui capolat, i obligant als ciutadans que viuen a espalles de la llei a complir els seus deures.

Les facultats de la regió han d'estendre's també a la creació d'arbitris especials, mitjançant consulta prèvia amb els pobles.

Creada la hisenda regional, la major part dels seus ingressos es destinaran a crear riquesa en proporció amb la major autonomia en el seu funcionament.

El funcionament reservat a l'administració regional estarà relacionat amb les obres públiques, d'ensenyament, cultura, indústria, higiene pública i beneficència, i, en general, al foment dels interessos morals i materials de la regió.

Finalment, fan constar que la Diputació de Saragossa no ha d'ésser obstacle per a la reforma del règim «provincial».

LES ASPIRACIONS DE LA MANXA

Duien de Ciutat Real que, iniciada pel bisbe prior de les Ordres militars una campanya regionalista, ha dirigit el Duc de l'Infantado el següent telegrama:

«Havent-se anunciat una pròxima reforma de la divisió territorial de les regions, seria precís receptor del Directori el reconeixement de l'existència florent de la regió manxega, avui dividida en quatre «provincies», amb petites proporcions a Toledo, Cuenca i Albacete. La Manxa té dret a ésser reintegrada i reconeguda, constituint una única regió tota ella. Proposant l'intent d'unir a Ciutat Real amb una altra província es desvincula de la Manxa la porció millor i més nombrosa. Convé i urgeix que el Consell de les Ordres militars consideri això, que tan directament afecta al territori del Priorat, puix, en cas contrari, desapareixeria la capitalitat de Ciutat Real, que, legítimament, ha d'ésser la capital de tota la Manxa.»

El veïnat acordà secundar aquesta iniciativa i invitant perquè cooperin al desenvolupament de la mateixa a les Corporacions, entitats i forces vives.

UN ARTICLE DEL «DIARI DE VALÈNCIA»

«Diari de València» publica un interessant article comentant favorablement el moviment regional iniciat a Saragossa.

Entre altres coses, diu: «València, que té una personalitat històrica i real, no pot menys de veure joiosa aquesta noble reacció ciutadana, tan recta tan oportuna i tan oportuna.»

Afectat que els requeriments del Directori a la consociència del país, es patriòtics en realitat i els aplaudiments en una sincera col·laboració, i que essent el primer problema fonamental i immediat el de la reconstrucció d'Espanya a base de regions, urgeix que aquestes despenen per a demostrar la seva potencialitat.

Per una crida perquè tots els no contents amb la vella política s'agrupin, aportant llurs prestígit per aconseguir la concessió regionalista de l'Estat espanyol.

Entre altres coses, diu: «València, que té una personalitat històrica i real, no pot menys de veure joiosa aquesta noble reacció ciutadana, tan recta tan oportuna i tan oportuna.»

Afectat que els requeriments del Directori a la consociència del país, es patriòtics en realitat i els aplaudiments en una sincera col·laboració, i que essent el primer problema fonamental i immediat el de la reconstrucció d'Espanya a base de regions, urgeix que aquestes despenen per a demostrar la seva potencialitat.

Per una crida perquè tots els no contents amb la vella política s'agrupin, aportant llurs prestígit per aconseguir la concessió regionalista de l'Estat espanyol.

Entre altres coses, diu: «València, que té una personalitat històrica i real, no pot menys de veure joiosa aquesta noble reacció ciutadana, tan recta tan oportuna i tan oportuna.»

Afectat que els requeriments del Directori a la consociència del país, es patriòtics en realitat i els aplaudiments en una sincera col·laboració, i que essent el primer problema fonamental i immediat el de la reconstrucció d'Espanya a base de regions, urgeix que aquestes despenen per a demostrar la seva potencialitat.

Per una crida perquè tots els no contents amb la vella política s'agrupin, aportant llurs prestígit per aconseguir la concessió regionalista de l'Estat espanyol.

Entre altres coses

Curiositats mundials

POLICIES QUE VOLEN

La ciutat de Nova York posseïx una policia seria i perfectament organitzada. Els seus membres són voluntaris i tenen el grau d'oficial.

Hom pregunta: per què serveix aquesta policia? A dir-hi, per exemple, el treball dels bombers en cas d'incendi, a descobrir els contrabandistes, perseguir als criminals, transportar en casos d'urgència expedients, fotografies, senyals digitals, etc.

El cos posseïx una escola d'aviació i allí s'entrenen gratuïtament els agents. Abans d'esser admesos al cos els candidats han de sotmetre's a una severa visita mèdica. Per tenir el títol s'han d'examinar i anotar-se a l'aviació americana.

UN CONCURS DE GOLAFRES

També a Nova York s'ha organitzat un concurs del millor golfer. No sabem encara qui ha obtingut el premi, però dels examinats fins ara sabem que el que ha obtingut millor puntuació ha estat un jove empleat de banca que en una hora es menjà més de sis quilos de bifeck, amb les seves correspondents patates fregides, quatre quilos de macarrons i una amanida de dos tomàtocs, tot plegat abeurat amb sis ampolles de cervesa.

En els temes actuals de penúria tal vegada serà millor organitzar un concurs dels que mengen menys.

FAN NOSA I ENCARA ELS HAN DE MANTENIR

A París es nota l'augment constant dels estrangers que van allí no en qualitat de turistes, sinó a fixar-hi la seva residència. Molts d'ells poden entrar en la categoria d'indesiderables, però no sabem si lurs mitjans d'existència li lurs antecessors.

Per a fer més difícil l'estada d'aquests estrangers a la capital francesa, la prefectura de policia ha instituit una nova reglamentació que s'imposarà després de coneguda la curiosa estadística publicada per l'ajuntament.

L'any passat, en els vint districtes de París el nombre dels beneficiaris dels socors extraordinaris (sense incloure-hi l'assistència obligatòria) arribà a 60.382. D'aquests total hi ha més de tres mil estrangers.

Davant d'això els parisencs diuen: Que s'els toli, encara, però si també s'els ha de mantenir.

UN EXAMEN MODEL

Partint de la condició que l'examinador era molt sord es conta d'un examen veritablement extraordinari. Es va desenrotllar així:

— Ont fou el successor de Lluís XIV? — Carlsmany.

— Molt bé. I quines foren les principals guerres de Lluís XIV? — En va fer tres: la guerra de Troia, la guerra Púnica i la campanya d'Ítalia.

— Em podria contar els començaments de l'expedició d'Egipte? — Perfectament. Havent donat el bey d'Alger un cop de ventall a l'ambaixador de Nàpols, aquest passà els Alps i posà setge davant Sant Joan d'Acre. La ciutat capitulà i Wikind va rebre el baptisme.

— El seu examen és suficient. Vostè ha respost molt bé.

L'examinat tenia cura de no parlar alt, tenint la convicció que l'examinador era molt sord.

Sastre de la Retal Case

Telèfon núm. 2703 A. Casa fundada en 1881

SASTRE I LLOVERES

Passeig de Gràcia, 45, 1.

Participa a la seva distingida clientela haver rebut les notats per a abrics i vestits d'hivern

La Conferència Imperial Britànica

REVISTA DE L'ESQUADRA

Londres, 5. — Els primers ministres dels Dominis han passat revista a una ota composta de 75 vaixelles ancorada a la badia de Spithead. — Havas

UNA MANIFESTACIÓ LIBERAL CONTRA EL PROTECCIONISME

Londres, 5. — Segons una informació de caràcter oficial que publica el "Sunday Times", a Londres, es celebrà el 15 de l'actual una manifestació liberal i antiproteccionista, durant la qual promulgà un discurs Mr. Asquith. — Havas.

Fullet de LA VEU DE CATALUNYA

14 5 NOVEMBRE 1923

JAUME

novel·la catalana

J. Pin i Soler

Mentre lo malagradós «duca Alfonso» jurava amb clau de la que «sa vendella» era «mediana» i seria «prima», lo Quim, curiós com una monja, tornant-se al Jaume perquè li digués si lo que el mateix sabia...

— «T'agrada, Lluís? És molt bonica, té un ull que parla, una boqueta com una cirera... Seria curiosa una boch com una cirera, veritat? Jaume!... És més viva que un estornell... fins ara ningú ha pogut rendir-la. Té molta lletra menuda... Estic cert que tu li has caigut en gràcia...»

Parlant francs, almenys, ho parla tot millor que el català...

Tal xerrameca oferia el Jaume; no obstant, convençut que més era ditada per amistat que per desig de fer pena, i no sentint-se amb humor per a predicar a l'amic i fer-lo parlar seriament de coses que per ell eren molt sèries, mentre lo públic aplaudia frenètic el cantant, qui havia tret d'allò millor «la fatal laguna», s'escurri sense fer soroll.

— «T'ha vas? — feu lo Garcés voltant lo dret.

nador no gosaria dir-hi que ho fes pòis aleshores s'hauria descobert que era sord.

LA MANIA DELS AUTOGRAPS

L'altre dia contàvem el cas de Bernard Shaw negant-se a signar un autògraf que li demanava una artista. Avui podem contar un altre cas que s'atribuïx al gran novel·lista anglès Rudyard Kipling.

Kipling feu una llarga estada als Estats Units fent de reporter en un diari sense importància. Per això compta allí amb molta admiració. Fa alguns dies el novel·lista va rebre una lletre d'un lector de Xicago que deia així: «Volgut mestre: Em diuen que reben un dòlar d'honorari per cada paraula. Jo posseixo lletres de totes les celebritats literàries i artístiques i desitjaria tenir també el seu autògraf. Per tant li transmeto cinc dòlars i expedit-me una resposta concisa.»

El novel·lista no es feu pregar i va transmetre a l'americà la següent postal: «Li transmeto les meves salutacions. Però com que el novel·lista sols havia rebut cinc dòlars no va poder afegir la signatura a la postal.

TERRATREMOLS... ARTIFICIALS PER TAL DEL... DESCOBRIR MINS D'OR

Uns estudis fets a l'observatori de Zurich han establert que quan s'esdevé un terratrèmol, les ràfies traccades pel sismògraf no són iguals a cada regió afectada per la sotragrada sísmica, perquè les ondes d'oscil·lació següent la naturalesa de les roques, de tal manera que un terratrèmol pot revelar la naturalesa dels jaciments del subsol.

D'aquí ve la idea de provocar en el subsol per explosió, un terratrèmol al centre d'una regió que es suposa que conté riqueses mineres instal·lant a la perifèria d'aquesta mateixa regió, uns sismògrafs mòbils els quals registrin les vibracions del sol. Els gràfics obtinguts així diran si val la pena d'obrir una mina a la regió, o bé si és qüestió d'abstenir-se'n.

La política grega

EL PARTIT REPUBLICÀ

Atenes, 4. — El partit de la Unió Republicana ha declarat que el Govern s'ocuparà aviat de l'establiment del règim republicà, prèvia celebració d'un plebiscit. — Havas.

ACTITUD DELS VENIZELISTES

Atenes, 5. — Segons un comunicat d'un venizelista, ha estat rebutjat el projecte d'un canvi immediat de Constitució, suggerint-se la idea de sotmetre aquesta qüestió a l'Assemblea nacional, la qual discutirà l'oportunitat de procedir a un referèndum sobre això. — Havas.

ELS CONSELLS DE GUERRA. CONDEMNES DE MORT

Atenes, 5. — El Consell de guerra ha condemnat a mort tres oficials: a cadena perpètua altres quatre, i vint a cadena temporal. Onze oficials han estat absolts. — Havas.

Els treballadors noruecs

FUNDACIÓ DEL PARTIT COMUNISTA

Cristiania, 5. — El Congrés de Treballadors ha rebutjat l'últim tram més per la Tercera Internacional de Moscou.

Davant d'això, una minoria abstiné a la sala de deliberacions, fundant el partit comunista noruec, subordinat a la Internacional. — Havas.

La Conferència Imperial Britànica

REVISTA DE L'ESQUADRA

Londres, 5. — Els primers ministres dels Dominis han passat revista a una ota composta de 75 vaixelles ancorada a la badia de Spithead. — Havas

UNA MANIFESTACIÓ LIBERAL CONTRA EL PROTECCIONISME

Londres, 5. — Segons una informació de caràcter oficial que publica el "Sunday Times", a Londres, es celebrà el 15 de l'actual una manifestació liberal i antiproteccionista, durant la qual promulgà un discurs Mr. Asquith. — Havas.

El desenrotllament de la crisi alemanya

Bèlgica diu que fóra perillós que fracassés la suggestió dels Estats Units

El President Ebert es nega a dissoldre el Reichstag

L'ACTITUD DE STRESEMANN. — L'EX-CANCELLER WIRTH.

Berlin, 5. — El canceller Stresemann després d'una reunió de «leaders» dels partits de centreesquerra, ha exposat els seus punts de vista respecte a política exterior. Ha promès, demés, sotmetre Baviera a l'obediència del Reich.

Els representants del partit del Centre s'han reunits també sota la presidència de l'ex-canceller Wirth, examinant la situació d'Alemanya, cada dia més crítica.

Els socialistes no amaguen la desconfiança que els inspira el Govern de Stresemann, especialment per continuar-hi el ministre Gessler i els seus amics.

Els nacionalistes, per la seva part, no omaguen l'ur desig de donar la batalla a l'actual situació, anunciant que el dimarts es pronunciarà la rimera topada sèria i que el divendres s'apoderaran de Berlín.

L'ex-burgomestre de Duisburg, Jarrest, serà nomenat ministre de l'Interior. — Havas.

EL PRESIDENT EBERT NO ACEPTA LA PROPOSICIÓ DE STRESEMANN ACONSELLANT LA DISSOLUCIÓ DEL REICHSTAG

París, 5. — Telegrafien de Berlín a «Le Petit Parisien» que el president de la República alemanya, senyor Ebert, ha rebutjat la proposició del canceller Stresemann, aconsellant la dissolució del Reichstag.

BELGICA I LA CONFERENCIA DE TECNICOS

Brusselles, 5. — En els cicles polítics es comenta amb optimisme la cooperació d'Amèrica a la conferència de tècnics que ha de fixar la capacitat de pagaments d'Alemanya. Es creu que les dificultats surgides respecte a establir la capacitat dels delegats seran vençudes amb facilitat. — Havas.

EL GOVERN DE BRUSSELLES APROVA LA PROPOSTA NORD-AMERICANA

Brusselles, 5. — Els senyors Thauis i Jaspard, president del Consell i ministre de Negocis estrangers, respectivament, han rebut avui els ambaixadors de França, Anglaterra i els Estats Units.

ELS ESTUDIANTS DE JENA

Berlin, 5. — Tots els estudiants de Jena han marxat de la població, ignorants de si es dirigeixen. — Havas.

TOPADA A CHENITZ. — UN MORT I UN FERIT

Chenitz, 5. — Hi ha hagut una topada entre un gru de manifestants i les forces de la Reichswehr, arribades dissabte. Ha resultat un mort i un ferit. — Havas.

MANIFESTACIÓ PATRIÒTICA A MUNIC

Munic, 5. — Abir va inaugurar-se el monument als morts de la gran guerra, figurant en la residència el príncep Rupprecht, von Kahr, Hitler i el Govern bavariès en ple.

Després de la manifestació, les organitzacions de combat desfilaren per davant del príncep Rupprecht. — Havas.

Terratrèmols al Pacífic

A L'ILLA DE GUAM

Victoria (Colòmbia britànica), 4. — S'ha registrat una forta sotragrada sísmica en direcció a l'illa de Guam. — Havas.

Els atemptats de Sofia

L'AGREGAT MILITAR SERBI ES FERIT GREUMENT

Sofia, 5. — Un grup de desconeguts ha agredit l'agregat militar serbi Krstich, causant-li ferides de gravetat. — Havas.

UNA RECLAMACIÓ DE IUGOSLAVIA A BULGARIA

Belgrad, 5. — El Govern iugoslau trametrà al de Bulgària una nota reclamant-li total satisfacció per l'agressió de què ha estat víctima l'agregat militar serbi a Sofia.

Els representants a Sofia de «La Petita Entesa» apolitar aquesta reclamació del Govern iugoslau. — Havas.

FUNERALS PER GHENADIEFF

Sofia, 5. — Tots els ministres, membres del Cos diplomàtic, personalitats sortint i una enorme multitud, han assistit als funerals que s'han celebrat per l'ànima del finit Ghénadieff. — Havas.

PRESTIGES PER A ENCABRIR-SE: VEURE I SER VISTES.

— Contil, contil, — feu la Dorotea, la més xafarot i la primera del primer prestatge, — com s'ha passat la presentació?

— Hem vist el Quim Garcés acompanyant lo seu l'últim amic — afegí la Tota.

— I l'altre? — a la Secueta tal vegada! — digué la Filomena, la més sarcàstica i temible del primer títol, per a qui no se li coneix res notable, com no signa la barbeta i els cabells mal pentinats.

— Bé, si totes parlen alhora, lo Borràs no podrà explicar-se. — interrompé l'anímetra, feta més tafanera que ses nebotes plègades.

— La teta té raó, saltà la Marlona, una moneda de criatura que tenia mala mirada i era un xic espatallada.

Les germanetes grans sempre la feien seure al recó dels abrics; mes ella, aprofitava les ocasions i a la segona rengla passava a la segona.

De vegades a la primera, amb gran sacadell de la Nervosa, qui tenia por del que diran, si la gent la veien de pel·la que plant lletja i mal enjopada: sols la vestien com totes les del segon prestatge, de faldilles calzonades, cossos suats d'aixella, galls descolorits; que després de contombs, pintures i adons, eren reconeguts massa mistics per a brillar prop de la borra.

— No es faci pregar tant, — insistí la Filomena.

— Doncs, ja veuràs, — no ha passat res. Lo Jovè Garriga se n'ha anat dient al Quim que es sentia febril, i les senyores de Salvat perquè Lluís tenia migraña.

— Ja es hem vist eixir: ell, mentre vostres aplaudien; i en acabar-se l'actuació a les Salvats, qui tenia por durant l'interacte? Què s'han dit les dues celebritats?

— Ni deu paraules.

— Deu paraules que donen migra-

Segons opinió del Govern belga, seria perillós que fracassés la suggestió americana. — Havas.

MOBILITZACIÓ DELS NACIONALISTES SA BERLIN

Berlin, 5. — Les Associacions «Jungdeutschland» i «Stahlhelm», han mobilitat lurs adeptes. — Havas.

L'EX-KRONPRINZ NO VOL INTERVENIR EN LA POLITICA ALEMANYA

París, 5. — Telegrafien d'Amsterdam al «Matin», que l'ex-Kronprinz ha desmentit formalment que mai hagi fet cap gestió per a residir a Alemanya, i ha afegit que rebutjarà qualsevol oferiment que se li faci, enominat a fer-hi fer cap paper en la política alemanya. — Havas.

Cas que desitja sortir dels Països Baixos, no fóra possible oposar-s'hi per residir en la dita nació voluntàriament. — Havas.

ELS SEPARATISTES I ELS ALIATS

Brusselles, 5. — «Le Soir» desmenteix l'existència d'un suposat projecte de conferència anglo-franco-belga referent a l'alemanisme, i a la celebració d'una entrevista entre l'ambaixador francès senyor Herbert i el senyor Jaspard, oferent a l'actitud adaptada pels belgues en el recent incident d'Aquisgrà. — Havas.

ELS ESTUDIANTS DE JENA

Berlin, 5. — Tots els estudiants de Jena han marxat de la població, ignorant-se si es dirigeixen. — Havas.

TOPADA A CHENITZ. — UN MORT I UN FERIT

Chenitz, 5. — Hi ha hagut una topada entre un gru de manifestants i les forces de la Reichswehr, arribades dissabte. Ha resultat un mort i un ferit. — Havas.

MANIFESTACIÓ PATRIÒTICA A MUNIC

Munic, 5. — Abir va inaugurar-se el monument als morts de la gran guerra, figurant en la residència el príncep Rupprecht, von Kahr, Hitler i el Govern bavariès en ple.

Després de la manifestació, les organitzacions de combat desfilaren per davant del príncep Rupprecht. — Havas.

IMPRESSIÓ ALS ESTATS UNITS

París, 5. — Telegrafien de Washington a «Le Petit Parisien», amb data 3 de l'actual, que en tots els cicles americans regna la impressió que cap diferència vital separa els punts de vista frances i americà sobre la creació d'un Comitè de tècnics, sinó que en realitat es tracta únicament d'una qüestió de defensa d'atribucions sobre la qual Washington accepta la discussió.

No obstant, es creu generalment que, per a donar el màxim resultat al programa que fa el Comitè de tècnics, seria precís que aquest no s'aparti dels de les proposicions formulades per Amèrica el 15 del mes passat. — Havas.

Les gestes de l'aviació

EL «RECORD» DE VELOCITAT

Nova York, 5. — El tínet aviator Williams ha batut el record mundial de velocitat, realitzant un promedi de velocitat de 266 milles per hora. — Havas.

Una bomba a Karkoff

SIS FERITS. AL TEATRE DE L'OPERA

París, 5. — Telegrafien de Moscou als diaris d'aquesta capital que durant una representació a l'Òpera de Karkoff, una bomba esclatà a la llotja presidencial, causant greus ferides al Comissari soviètic d'Higiene i a cinc espectadors més. — Havas.

El cardenal Benlloch a Xile

A ANTOFAGASTA, IQUIQUE I EL CALLAO

Iquique, 4. — Tots els ports xilens del Pacífic donen festes esplèndides a monsenyor Benlloch.

Entreacte

En eixir del teatre lo Jaume, sentint-se necessitat de parlar i veure gent amiga, reparant que era d'hora, per no tornar a casa commogut que se trobava, se'n muntà a ca l'oncle Romuald a donar un ratet de poci-xeria al pobre coix.

Lo trobà sol, assentat davant una tauleta baixa, la cama estirada damunt dues cadiretes. Tenia el cap alçat llegint un llibre gros com un misal, se l'ova suspirar de temps en temps i se'l veia girar los fulls que no li deien res que el consolés. La llum manera li aclaria les mans i el llubre. Lo cap era per damunt lo pàmpul, i d'un cop lluny no se li veia.

Com havia mudat! Com s'havia fet home! Aquelles carnes flonques de seminarista s'havien fons. Aquells cabells rapals del món, lluny del quin tant més havia vivia... que li diuia com meravelles mai igualades, idees musicals trobades la vetlla per tal o qual situació de Carthago, o li demanava correccions necessàries, indispensables.

Amic seu predilecte de sempre i més d'angé de la fatal caiguda, lo Jaume no li amagava cap pensament, i encara que a mots coberts li havia fet part de son enciment per certa noia... que li descrivia, comparant-la a personatges poètics de lurs lectures, provant de temps en temps, parlant d'amor, de veure si aquella llaga del cor amic sangnava encara.

— Suposo, — digué el Narcís, tractant de pendre un to festiu, — que serà una història com la de Colòmbia.

— No Narcís: ara ve de bo... Prou no peso les conseqüències, prou me gela el pensar-hi... Si conegués el seu «apell», un americà del Cos del bou, solament, pretencions aquells germanets! Tots es diuen noms en «ito», fins ella.

— Com es diu, «parlat»? — Lluís.

— En «lita», doncs.

— Diminut de Gundalup... Son gent apart humils d'origen, no cal rememorar-los molt per entreveure la

missió d'humilitat, de resignació als mals terrestres; mostrant sempre als afegits «lo gran bé» que alla dalt los espera.

Estava molt millor del peu de la cama, del genoll, del braç, del cervell.

De l'anima, tan malalt com sempre: «A la vida etat dels ossos s'aferren com pòtes de cadira trencada», li havia dit lo Josep pastor, i en efecte s'ajuntaren.

Comentava a caminar per la cambra, amb una sola creueta; servint-se de totes dues en fer passades llargues de la porta del pla a l'exterior.

Escollava sovint la veu afectuosa del Jaume, qui li portava noves de casa, brutits del món, lluny del quin tant més havia vivia... que li diuia com meravelles mai igualades, idees musicals trobades la vetlla per tal o qual situació de Carthago, o li demanava correccions necessàries, indispensables.

Amic seu predilecte de sempre i més d'angé de la fatal caiguda, lo Jaume no li amagava cap pensament, i encara que a mots coberts li havia fet part de son enciment per certa noia... que li descrivia, comparant-la a personatges poètics de lurs lectures, provant de temps en temps, parlant d'amor, de veure si aquella llaga del cor amic sangnava encara.

— Suposo, — digué el Narcís, tractant de pendre un to festiu, — que serà una història com la de Colòmbia.

— No Narcís: ara ve de bo... Prou no peso les conseqüències, prou me gela el pensar-hi... Si conegués el seu «apell», un americà del Cos del bou, solament, pretencions aquells germanets! Tots es diuen noms en «ito», fins ella.

— Com es diu, «parlat»? — Lluís.

— En «lita», doncs.

— Diminut de Gundalup... Son gent apart humils d'origen, no cal rememorar-los molt per entreveure la

Antofagasta li fa present de dos magnífics objectes d'art.

Iquique li ofrena les flors que, per un veritable miracle, neixen en la seva terra salitosa.

El cardenal arribarà a El Callao el 8 del corrent. — Havas.

El Xa de Pèrsia

TORNA A EUROPA

Teheran, 5. — El xa de Pèrsia ha sortit cap a Europa. — Havas.

Commemoració

L'Institut Català de les Arts del Llibre commemora angany el XXV aniversari de la seva fundació. La Junta directiva creient que no devia deixar passar la data del 6 de novembre (en què es compleix exactament el quart segle de la seva vida social) sense solemnitzar-la d'una manera adequada, ha disposat la celebració d'uns funerals en sufragi de les ànimes dels consociats difunts, acte que tindrà lloc en la capella de la Casa de Caritat, el vespatí dia 6, a les deu del matí, i al qual són invitats expressament tots els socis i les famílies d'aquells que ho foren i han passat a millor vida.

Així mateix la Junta organitza la celebració d'una «sessió commemorativa», que tindrà lloc el mateix dia 6 de novembre, a les deu de la nit, sobre la qual donarem detalls oportunament.

Per últim, creient que calia també donar lloc, amb motiu d'aquest vint-i-cinquè aniversari, al canvi afectuós de relacions entre els associats, la Junta prepara per al diumenge següent, dia 11 de novembre, la celebració d'un «banquet», per al qual també podran inscriure's tots aquells que hi desitgin concórrer, acompanyats o no d'altres individus de les respectives famílies.

Les flors de la Rambla

En obres que van a començar les atencions del Metropòlita a la Rambla de Sant Josep, han estat traslladades a la de Canaletes les taules on les floristes venen lurs articles.

El mercat de flors barceloní, que tant crida l'atenció del foraster, presenta en el lloc nou una perspectiva més espaiosa, gràcies a l'ampliació major que allí té la Rambla.

Els passants han

